

Strømnettutvalget
stromnettutvalget@oed.dep.no

Deres ref.:

Vår ref.: TS

Vår dato: 31.01.2022

INNSPILL FRA NELFO TIL STRØMNETTUVALGET

Nelfo er en landsforening i NHO som organiserer elektro-, ekom- og heisbedriftene i tillegg til systemintegratorene. Våre medlemmer installerer alt av teknisk funksjonalitet i bygninger, skip og i offshoreinstallasjoner, installasjon av ladepunkter for elektriske kjøretøy, samt leverer installasjons-, montør- og entreprenørtjenester til nettselskapene i Norge.

Nelfo er svært positive til det viktige arbeidet som Strømnettutvalget nå gjør. Sammen med en tilstrekkelig energitilgang utgjør strømmettet den mest sentrale forutsetningen for realisering av våre nasjonale ambisjoner innen elektrifisering og grønn industriell utvikling. Manglende nettilgang oppleves dessverre stadig oftere som en barriere mot gjennomføring av prosjekter med et betydelig potensial for verdiskaping og reduserte klimagassutslipp. Vi håper derfor at Strømnettets endelige anbefalinger vil legge til rette for at utfordringene knyttet til manglende nettilgang håndteres, slik at ambisjonene kan realiseres.

I dette dokumentet redegjør vi for følgende innspill og forslag til anbefalinger fra Strømnettutvalget:

1. Velfungerende entreprenørmarkeder
 - Nettselskapene må være nøytrale og effektive
 - Krav til bærekraft, kvalitet og HMS i nettentrepriser må operasjonaliseres
 - Konesjonsvilkår tilknyttet midlertidige anlegg bør forenkles
2. Bedre investeringsinsentiver
 - Inntektsrammemodellen bør justeres slik at nettselskapene ikke får redusert effektivitet og inntekt som følge av bidrag til elektrifisering og grønn omstilling
 - Ordningen for anleggsbidrag bør evalueres. Dagens ordning er stor barriere mot elektrifisering, samtidig som den oppmuntrer til «sløsing» av ledig kapasitet.
3. Rasjonell nettutnyttelse
 - Nettariffer bør i større grad fokusere på tidsdifferensierte tariffledd som premierer økt nettutnyttelse
 - Det må etableres ordninger som øker tilgjengeligheten av fleksible strømreserver i form av energieffektivisering, lokal strømproduksjon, effektfleksibilitet og distribuert lagring

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENES SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

Velfungerende entreprenørmarkeder: Nettselskapene må være nøytrale og effektive

Fremtidig elektrifisering og industriell verdiskaping vil kreve store nettinvesteringer. Da er det særlig viktig å legge til rette for velfungerende konkurranse og tilstrekkelig kapasitet i leverandørmarkedet.

Nettnøytralitet er den aller viktigste forutsetningen for et velfungerende marked for nettentreprenører. Nye krav til selskapsmessig og funksjonelt skille bidrar til dette, men er etter vår mening ikke tilstrekkelig. Nelfo frykter at det alltid vil finnes insentiver til konkurransehemmende adferd hos nettselskaper som er organisert i konsern eller har øvrige forbindelser med konkurranseutsatt virksomhet. Eksempelvis er det fortsatt slik at en person i ledelsen i nettselskapet kan sitte i ledelsen i konsernet eller konsernstyret. Andre forbindelser i form av samlokalisering og uformelle beslutningsstrukturer kan også skape konkurransemessige utfordringer som det er vanskelig å regulere og føre tilsyn med. Nelfo mener den eneste måten å løse nøytralitetsutfordringene på er å innføre krav om eiermessig skille mellom nettforetak og øvrig virksomhet.

Videre er det viktig nettreguleringen i enda større grad gir nettselskapene tydelige insentiver til effektivitet. Det er ikke i samfunnets interesse at nettselskapene binder opp kompetanse og kapasitet tilknyttet bygging, drift og vedlikehold av strømmett. Nettreguleringen må sikre at disse ressursene bør gjøres fleksible og åpent tilgjengelig i et marked på tvers av de ulike konsesjonsområdene.

Velfungerende entreprenørmarkeder: Krav til bærekraft, kompetanse og HMS i nettentrepriser må operasjonaliseres

En annen utfordring som hemmer vekst i det norske entreprenørmarkedet er manglende operasjonalisering av kvalitetskrav i nettentrepriser. De siste 20 årene har det gjentatte ganger, ofte blant utenlandske aktører, blitt avdekket en rekke uheldige forhold som hindrer velfungerende og rettferdig konkurranse. Disse forholdene omfatter alt fra manglende oppfyllelse av HMS-kriterier til omfattende brudd på arbeidstakernes lønns- og arbeidsbetingelser. Til tross for et tilsynelatende skjerpet fokus på HMS, bærekraft og kvalitetskriterier i anskaffelsesprosesser, synes ikke forholdene å ha bedret seg nevneverdig.

Nelfo anbefaler derfor at reguleringsmyndighetene forskriftsfester konkrete krav til operasjonalisering av målbare kvalitetskriterier i alle nettentrepriser i form av kvalifikasjonskrav, kravspesifikasjon eller tildelingskriterier. Videre bør nettselskapene forpliktes til å føre tilsyn med og kontroll av disse kriteriene. Kvalitetskriterier kan omfatte HMS, bærekraft, kompetanse, bruk av lærlinger og arbeidsmiljø, og disse bør i sum vektas omlag 50 % i vurderingen av tilbud.

Velfungerende entreprenørmarkeder: Konsesjonsvilkår tilknyttet midlertidige anlegg bør forenkles

Utslippsfrie byggeplasser er et elektrifiseringstiltak som i stadig større grad blir etterspurt i offentlige anskaffelser. Denne typen tiltak vil ofte kreve et midlertidig høyspentanlegg. Dersom

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENES SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

en uavhengig entreprenør skal forestå dette, må entreprenøren få en tillatelse fra nettselskapet og jobbe under deres konsesjon. Alternativt kan entreprenøren søke om konsesjon direkte fra NVE. Nettselskap som ønsker å gjennomføre denne typen tiltak i egenregi nyter således en enorm konkurransemessig fordel i denne typen anskaffelser. NVE bør derfor legge opp til en forenkling av konsesjonsprosessen tilknyttet denne typen midlertidige anlegg, slik at nettselskapenes konkurransefortrinn reduseres.

Bedre investeringsinsentiver:

Inntektsrammemodellen bør justeres slik at nettselskapene ikke får redusert effektivitet og inntekt som følge av elektrifisering og grønn omstilling

Dagens økonomiske regulering av nettselskapene har blitt utviklet over tid, men baserer seg på en modell fra 1997. Formålet den gangen var å utnytte overkapasiteten i strømmettet som hadde bygget seg opp som følge av tidligere avkastningsregulering. I dag er situasjonen ganske annerledes, og mange opplever manglende tilgang på nett som et stor barriere mot elektrifisering og etablering av nye grønne næringer. Vi mener nettreguleringen i langt større grad enn i dag bør motivere til mer investeringer, slik at utviklingen av strømmettet i større grad kommer i forkant av den grønne omstillingen.

Dagens inntektsrammeregulering (IR-regulering) baserer seg på en målestokkonkurranse der en beregning av effektivitet påvirker nettselskapenes lønnsomhet. Nettselskaper som har mange kunder med stort effektbehov og lav brukstid har dårlige forutsetninger for å oppnå høy effektivitetsscore. En slik bruksprofil er typisk for kunder innen elektrisk transport. Konsekvensen er at nettselskapene gjennom IR-reguleringen blir økonomisk straffet for å legge til rette for økt grad av elektrifisering i sitt konsesjonsområde.

Som løsning på denne utfordringen, anbefaler Nelfo at nettselskapenes effektivitet justeres for økt andel av elektrifisering i reguleringsmodellens trinn 2. Det vil gi nettselskapene økonomiske insentiver til å bygge ut infrastruktur som er nødvendig for elektrifisering av forbruk av fossile brensler.

Bedre investeringsinsentiver:

Ordningen for anleggsbidrag bør evalueres

I 2019 ble det innført nye regler for anleggsbidrag, blant annet en endring der anleggsbidrag i lokalt distribusjonsnett gikk fra å være en kan- til en skal-bestemmelse.

Anleggsbidraget oppleves som en vesentlig barriere for mange aktører, særlig innen elektrisk transport. En undersøkelse gjennomført av Circle K viser at 7 av 10 bensinstasjoner som ikke har etablert hurtiglading sier at de neppe vil gjøre det, fordi utgiftene til anleggsbidrag gjør dette ulønnsomt. Innen fergesamband og øvrig kollektivtransport opplever vi også at operatørene vegrer seg for å tilby elektriske transportløsninger, fordi anleggsbidraget ikke lar seg finansiere over den tidsbegrensede tildelingsperioden.

Under det gamle regelverket hadde nettselskapene større frihet til å finansiere kundespesifikke investeringer over nettleien. Således var tidspunktet for innføring av de nye reglene for anleggsbidrag svært uheldig med tanke på våre nasjonale ambisjoner for klima og grønn

NELFO - EN LANDSFØRING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENE SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

verdiskaping. Slik situasjonen er nå, må nye kunder betale fullt anleggsbidrag for egen tilknytning, samt gjennom nettariffene være med på å finansiere alle tilknytningene som fikk fritak for anleggsbidrag under det gamle regelverket. Denne «dobbeltfaktureringen» av nye kunder ser vi på som et stor barriere mot en grønn samfunnsutvikling.

Nelfo mener videre at lokaliseringssignalet i dagens regler for anleggsbidrag er for sterkt. Det kreves i dag ikke anleggsbidrag eller tilknytningsavgift i områder der det foreløpig er ledig kapasitet. De kunder som i dag mottar vederlagsfri tilknytning vil like fullt bidra til å fremskynde et fremtidig behov for kapasitetsøkning i vekstområder. Det gir etter vår mening klare incentiver til tidlig båndlegging og lav utnyttelse av ledig kapasitet, noe som hindrer en effektiv utnyttelse av nettet.

Nelfo anbefaler derfor at hele ordningen med anleggsbidrag evalueres. Vi bør i den forbindelse vurdere økt grad av «sosialisering» av anleggsbidraget gjennom å etablere tilknytningsavgift for alle nytilknytninger og utvidelser, noe som igjen kan vær med på å finansiere et bunnfradrag for de tilknytninger som utløser kundespesifikke investeringer.

Rasjonell nettutnyttelse:

Nettariffer bør i større grad fokusere på tidsdifferensierte tariffledd som premierer økt nettutnyttelse

Siden 2015 har det pågått et arbeid med å revidere reglene for tariffutforming i distribusjonsnettet. Status for dette arbeidet er at Stortinget har vedtatt å utsette innføringen av nye forskriftsbestemmelser som stiller krav til effektdifferensierte fastledd og en øvre grense for hvor stor andel av nettleien som faktureres gjennom energiledd.

Nelfo mener at nettleien kan gi viktige prissignaler som bidrar til økt kapasitetsutnyttelse i strøm. Vi tror imidlertid dette best oppnås gjennom å fakturere om lag 75% gjennom energileddet. Sluttbrukermarked for lokale energiløsninger preges i dag av store kilder til markedssvikt, og et høyt energiledd vil gi viktig prismotivasjon til mer rasjonell balanse mellom økt bruk av nettet og tiltak for energieffektivisering og lokal energiproduksjon. Et høyt energiledd vil altså delvis kunne korrigere for markedssvikten tilknyttet lokale energiløsninger.

Videre mener vi at det er viktig at nettselskapene kan gi prissignaler som bidrar til økt nettutnyttelse som følge av tiltak som jevner ut belastningen av nettet over tid. I den forbindelse er vi positive til at energileddet tidsdifferensieres.

Rasjonell nettutnyttelse:

Det må etableres ordninger som øker tilgjengeligheten av fleksible strømreserver

Kapasitetsutfordringer i strømmettet og økt andel periodisk kraftproduksjon kan delvis imøtekommes med økt anvendelse av sluttbrukerfleksibilitet i kraftsystemet. Moderne kommunikasjonsteknologi gjør at trege elektriske laster (bl.a. oppvarming av bygg) og nye elektriske laster (bl.a. elbillading) i tilknytning til bygg kan brukes som et alternativ til nettinvesteringer og en ressurs i situasjoner med anstrengt nettkapasitet eller behov for lokale reguleringsreserver. Nelfo tror at fleksibilitet i kraftsystemet kommer til å spille en stadig viktigere rolle fremover.

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENS SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

NVE har sett nærmere på potensialet for fleksibilitet iblant norske strømkunder. I en samlet oversikt av studiene konkluderer man at en lastreduksjon på mellom 2000 og 5900 MW i toppplasttime er mulig å oppnå. Dette tilsvarer mellom 8 og 24 prosent av makslasten i Norge. I mange tilfeller kan forbrukerfleksibilitet utpeke seg som et kostnadseffektivt alternativ til nettinvesteringer.

Vi registrerer at det er et stort fokus på utvikling av ulike markeder for fleksibilitet. Disse ordningene er foreløpig umodne, kompliserte og ikke nødvendigvis tilgjengelige for alle kunder i nettet. Vi anbefaler derfor at man i utviklingen av nye fleksibilitetsmarkeder og -ordninger legger vekt på å gjøre ordningene åpne, attraktive og enkle å delta i. Frem til dette er på plass anbefaler vi at den eksisterende ordningen med utkoblbare tariffer beholdes inntil videre.

Vennlig hilsen

Tore Strandskog
Nelfo, Direktør næringspolitikk

NELFO - EN LANDSFORENING I NHO

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
968 908 383
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no

ISO - INSTALLATØRENE SERVICE- OG OPPLYSNINGSKONTOR

Postadresse
Postboks 5467 Majorstuen
NO-0305 Oslo, Norway
Adresse
Middelthuns gate 27
Oslo, Norway

Org.nr
971 033 517 MVA
Telefon
02308

E-post
iso@nelfo.no
Internett
www.nelfo.no